

پیش‌بینی تمایلات اجتماعی بر اساس شاخص‌های قلمروگرایی در ساکنین مجتمع‌های مسکونی شهر رشت

فاطمه حنیفه^۱، حجت‌الله رشیدکلوبر^۲، شعیب کاسه‌گر محمدی^۳ و عباس ابوالقاسمی^۴

تاریخ دریافت: 97/06/31

تاریخ پذیرش: 97/10/16

چکیده: هدف پژوهش حاضر، پیش‌بینی تمایلات اجتماعی بر اساس شاخص‌های قلمروگرایی در ساکنان مجتمع‌های مسکونی در مقیاس واحد همسایگی است. پژوهش، توصیفی و از نوع همبستگی بوده و جامعه آماری آن را، 439 خانوار ساکن در 4 مجتمع مسکونی واقع در شهر رشت با حجم نمونه 186 خانوار در دسترس، تشکیل داده است. برای گردآوری داده‌ها، از چک‌لیست محقق ساخته در 5 حوزه پژوهش، بهره‌گیری شد که بر اساس تمایلات ساکنین، مورد سنجش قرار گرفت. داده‌های به دست آمده، با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه، تجزیه و تحلیل شد. نتایج ضریب همبستگی نشان داد، تمامی 14 شاخص قلمروگرایی، رابطه معناداری با تمایل اجتماعی دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که 53/6 درصد از واریانس تمایل اجتماعی در زمینه کالبدی، توسط شاخص‌های مفاصل فضایی، الگوی معماری و میزان محصور بودن، 17/8 درصد از آن در زمینه معنایی توسط احساس کنترل، احساس خودشکوفایی و احساس رضایت پیش‌بینی می‌گردد. همچنین سهم حوزه زمینه‌ای با مؤلفه امنیت، 4 درصد و سهم حوزه فعالیتی-رفتاری با مؤلفه‌های، زمان و دوره تکرار، خلوت، صمیمیت فضایی و تراکم 85 درصد از واریانس تمایل اجتماعی است. یافته‌ها حاکی از آن است که طراحی مجتمع مسکونی به موازات کنترل قلمرو، سبب ایجاد انگیزش و تمایل، خوش‌بینی، امید به آینده و در نهایت تعامل اجتماعی خواهد شد. هر قلمرو می‌تواند مکانی برای روابط اجتماعی مهیا سازد، نشانه‌ای از هویت افراد را فراهم کند و به نحو بی‌نظیری به تمام آن جمع یا گروه تسری دهد.

واژگان کلیدی: تمایل اجتماعی، قلمرو گرایی، مجتمع مسکونی، شهر رشت.

¹ دانشجوی کارشناسی ارشد، معماری، فنی مهندسی، محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

² استادیار، معماری، فنی مهندسی، محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. (نویسنده مسئول)، پست الکترونیکی: h_rashid@uma.ac.ir

³ دانشجوی دکتری، معماری، معماری و هنر، دانشگاه آزاد، واحد رشت، ایران.

⁴ استاد، روان‌شناسی، انسانی، گیلان، رشت، ایران.

1- مقدمه

ساخت مجتمع‌های مسکونی، استفاده از ساختمان‌های انبوه و بلند، مربوط به سبکی از زندگی است که در آن بسیاری از مفاهیم از جمله حریم‌ها و حقوق افراد، مورد بازتعریف قرار می‌گیرند. افزایش سریع جمعیت شهرها و گسترش شهرنشینی طی دهه‌های اخیر به عنوان عامل اصلی ایجادکننده ناپایداری در جهان و افزایش تقاضا برای مسکن از یک‌سو، کمبود زمین و بالا بودن قیمت آن از سوی دیگر، مردم را به سوی زندگی آپارتمانی سوق می‌دهد. یکی از شروط اساسی و لازم برای پیشرفت جامعه، توسعه همه جانبه، ایجاد روابط گرم، گسترش انسجام اجتماعی، بسط مشارکت اجتماعی، اعتماد متقابل و افزایش تمایل اجتماعی است که متأسفانه در کشورهای جهان سومی مانند کشور ایران، کمتر به این مقوله توجه می‌شود. این در حالی است که کاهش تمایلات اجتماعی در هر جامعه و کشوری به حتم، جامعه را با مشکلات فرهنگی و سیاسی و اجتماعی روبرو می‌سازد، که نهایت آن، گسیختگی و فروپاشی اجتماعی است (Anbari et al, 2016). در واقع مجتمع مسکونی، تبلور کالبدی اجتماع و مرزهای آن، تبلور حریم‌ها و قلمروهاست. توجه به بعد اجتماعی مجتمع، قلمروهای اجتماعی، غیر کالبدی و ایجاد عناصر کالبدی که بتوانند مرزهای قلمروی اجتماعی را هر چه بیشتر مهیا سازد، می‌تواند به برقراری بیشتر کنش‌های متقابل اجتماعی منجر شود.

اهمیت این پژوهش از آن رو است که اساس هر نظم اجتماعی را عاطفه و تفاوت‌مندی تشکیل می‌دهد که ریشه در وابستگی و ارتباط عاطفی به جمع با احساس عضویت دارد (Manch, 1988). در واقع هرگونه تمایل اجتماعی و نوع‌دوستی در حیات فردی و اجتماعی، نشانه پویایی و سلامت اجتماعی است و افراد مختلف به سطوح مختلفی از تعامل اجتماعی تمایل دارند. تعریف سطح مطلوب تعامل، به طور ذهنی از گفته‌های مردم به طور عینی از موضع‌گیری هنجاری نسبت به زندگی خوب به دست می‌آید (Lang, 2015) به علاوه انسان، موجودی پیچیده است که تمایلات و انگیزش‌های مادی و معنوی گوناگون و متفاوت دارد.

انگیزش، نیرویی است که هدایت‌کننده و سازمان دهنده ادراک، شناخت و رفتار هدفمند آدمی است. رفتارها نیز برای ارضای نیازها که یکی از اصول معماری پایدار است، وارد عمل می‌شوند و از آنجایی که قلمرو ابزاری برای گذر از یک فضای ساده است، می‌توان آن را یک سازوکار پشتیبان برای نیازهای اصلی زندگی دانست. تجربیات متعدد، به ویژه تحقیقات اسکار نیون نشان داده است که عدم توجه به قلمرو در محیط انسان‌ساخت، از جمله مجتمع مسکونی، موجب بروز انواع مشکلات و ناهنجاری‌های اجتماعی، حتی بروز انواع جنایات در جوامع شهری شده است (Faryadi, 1998)؛ بنابراین مجتمع مسکونی باید بر اساس و پایه انسانی و بر مبنای تمایلات، تأمین نشاط، سلامت و آسایش انسان بنا شود. این مسأله درحالی است که اهداف توسعه پایدار با گرایش مردم برای ارتقای سطح کیفی زندگی، سلامت و برآورده شدن نیازهای آن‌ها همخوانی دارد و در دستور کار سازمان ملل برای توسعه پایدار، علاوه بر عوامل محیطی، اقتصادی و جمعیتی، مسأله عوامل اجتماعی و نیازهای انسانی نیز مورد توجه قرار گرفته است، از این رو، ضرورت گسترش تحقیقات راجع به مفاهیم قلمرو، تمایل اجتماعی و ارتباط آن را با محیط مصنوع را دیکته می‌کند و پژوهش حاضر بر آن است که به پیش‌بینی تمایلات اجتماعی، براساس شاخصه‌های قلمرو گرایی ساکنان در مجتمع‌های مسکونی در مقیاس واحد همسایگی بپردازد و راهکارهایی ارائه نماید تا سبب افزایش تمایل ساکنان در روابط همسایگی گردد.

واژه تمایل به اشکال مختلف برای نشان دادن شروع فعالیت عمده، حالت ذهنی به همراه میل و گرایش آگاهانه به عمل، مورد استفاده قرار می‌گیرد (Zahedi, 2005). غالباً جامعه‌شناسان در تعریف تمایل اجتماعی به عوامل اجتماعی اثرگذار در تمایل اشاره دارند و عواملی مانند ارزش‌ها، هنجارها، نهادها، نقش‌ها، یا به طور کلی ساخت اجتماعی، قشربندی، پایگاه اجتماعی اقتصادی، قومیت و ... را در بروز پدیده مهم می‌دانند. روان‌شناسان به عوامل فردی نظیر انگیزه‌ها، قابلیت‌های فردی، عزت نفس، احساس اعتماد، احساس اثرگذاری،

Nezhad Ebrahimi et al, 2016; Daneshpour et al, 2007; Gehl. J, 2008; Jacobs. J, 2009; Lynch. K, 2006 and Esfandiary Sedgh, 2016).
 (Aram, 2017; Rasidi et al, 2012; Lund, 2003;)
 Kearney, 2006; Joye, Y., 2010; Buber, R., 2017
 and Souzanchi et al, 2007 ادراک طبیعت
 Daneshgar Moghadam et al, 2011; Bennet et al,)
 et al, 2012 and Souzanchi et al, 2012; Rasidi
 Ghalanbar Sullivan et al, 2011) کالبد (2007
 (Dezfouli et al, 2014 and طراحی محیط
 Hosseini et al, 2016; Lee, Y., et al, 2010; Huang,
 2006; Fisher, 2009 and Sasani et al, 2016) و در
 مقیاس جزئی تر: جغرافیای فضا (Sommer, 1974).
 مقیاس فضا (Bechtel, 1977), نور, رنگ, دکور, اقلیم
 (Wardono et al, 2012), مصالح (Shamsuddin et al,)
 (2012), فاصله بین عملکردی, خلوت, قلمرو,
 انعطاف پذیری (Lang, 1987), مجاورت مکانی
 (Lawton, 1977), خدمات و تسهیلات (Rasidi et al,)
 (2012) و سن (Rasidi et al, 2012 and Wardono et)
 (al, 2012) از متغیرهای مورد مطالعه در زمینه تعامل
 اجتماعی افراد است.
 در راستای موضوع پژوهش, الگوی تعامل اجتماعی در
 مجتمع مسکونی وست گیت¹ توسط فستینگر و
 همکاران² و یا مجموعه‌های مسکونی با عنوان
 کوه‌وسینگ³ با طراحی ام‌سی کامنت و دورت⁴ اشاره
 کرد که به مرحله اجرا رسیده است.
 قلمرو مکانی, فضای محدود شده‌ای است, که افراد از
 آن به عنوان محدوده اختصاصی استفاده می‌کنند و
 رفتار قلمروپایی محدوده‌ای است, برای تنظیم حریم
 بین خود و دیگران که با شخصی‌سازی, نشانه‌گذاری و
 تعلق آن به فرد, بیان می‌گردد (Lang, 2004). از سویی
 دیگر, مفهوم قلمرو تنها موضوعی فضایی نیست, بلکه
 یک پدیده اجتماعی نیز هست (Lang, 2015).
 بدین منظور, Hosseini et al (2016) نیز, دستور زبان
 طراحی قلمروهای فضایی مسکن را به منظور بهبود
 تعامل اعضای خانواده مورد مطالعه و تدوین قرار دادند.
 نتایج پژوهش (Raeesi et al, 2015) حاکی از آن است
 که تأمین خلوت, مانع احساس ذهنی ازدحام و تنش
 بوده و در کیفیت روابط متقابل مردم تأثیرگذار است.

احساس کارایی و ... نظر و اهمیت می‌دهند
 (Masoudnia, 2001). در واقع موضوع تمایل اجتماعی
 در کنار سایر مفاهیم مهم در علوم اجتماعی, جایگاهی
 مورد اعتنا دارد. از این رو برای تبیین مفهوم تمایل
 اجتماعی از متغیرهایی مانند مشارکت اجتماعی,
 بی‌تفاوتی اجتماعی, تعامل اجتماعی و ... استفاده شده
 است. بر این اساس, مقوله همسو با آن یعنی مشارکت
 اجتماعی را مطرح می‌سازد, به این معنا, همان‌گونه که
 در روابط میان افراد, مادیات تبادل می‌شوند, علائق
 اجتماعی و دوستی‌ها نیز با یکدیگر مبادله می‌شوند. در
 واقع می‌توان شرایط مؤثر بر شکل‌گیری مشارکت
 اجتماعی را به جهت روشن‌سازی مفهوم تمایل
 اجتماعی به کار برد که پژوهشگرانی از قبیل (Norouzi
 et al, 2009; Zahirinia et al, 2016 and etc.) در این
 زمینه مطالعاتی را به انجام رسانده‌اند.
 پدیده‌ای مانند بی‌تفاوتی اجتماعی نیز, بیانگر نوعی
 افسردگی اجتماعی است. از این رو از منظر
 آسیب‌شناختی, بی‌تفاوتی در جامعه نوعی بیماری
 اجتماعی شناخته می‌شود, همان‌گونه که در نقطه
 مقابل آن, هرگونه اعتنای اجتماعی و نوع دوستی در
 حیات فردی و اجتماعی, نشانه پویایی و سلامت
 اجتماعی است. اندیشمندان حوزه شهری, نوع دوستی و
 بی‌تفاوتی را ناشی از ساختار شهری و ویژگی‌های
 محیطی آن می‌دانند (alantari, 2007).
 از آنجایی که می‌توان مطالعات مربوط به تمایلات
 اجتماعی را با ادبیات بی‌تفاوتی اجتماعی همسو دانست,
 می‌توان سوابق پژوهشی متناسب با موضوع مورد بحث
 را ارائه داد. پژوهشگرانی مختلفی از جمله (Tabrizi et
 al, 2011; Kalantari 2007 and Anbari et al, 2016)
 در این زمینه, مطالعاتی را به انجام رسانده‌اند. این در
 حالی است که پژوهشگران مختلفی از جمله:
 (Qanbaran et al, 2014 bageri et al, 2016;
 khakzand et al, 2016; Wood et al, 2010 and
 Torabi, 2012) به بررسی عوامل مؤثر بر تعامل
 اجتماعی در محیط مسکونی پرداخته‌اند.
 در پژوهش‌های دیگر, پژوهشگران فضاهای جمعی,
 عوامل مؤثر بر تعامل اجتماعی را در این نوع فضاها
 مورد بررسی و کنکاش قرار داده است (Ghaedi, 2014;)

(Einifar et al, 2011) در نتایج بررسی خود گزارش نمودند، که در صورت تأمین خدمات، فضای سبز و فضاهای جمعی لازم، گسترش در سطح و ارتفاع، تأثیر چندانی در رضایت از قلمرو ندارد. محقق در نتایج خود این‌گونه بیان می‌دارد که نقش عوامل روانی، اجتماعی، جغرافیایی-فرهنگی بیش از عوامل دیگر از جمله عامل کالبدی در رضایت از قلمروهای مختلف تأثیرگذارتر است. نتایج پژوهش (Ansari et al, 2010) حاکی از آن است که ایجاد حس قلمرو و مالکیت شهروندان در فضاهای عمومی به افزایش کارایی و بهبود امنیت می‌انجامد. (Bahreini et al, 1999) نیز در پژوهش خود بر روی مفاهیم چون قلمرو، محرمت در فضاهای شهری متمرکز شده‌اند.

این در حالی است که استفاده از مفهوم قلمرو در علوم امروزی، سابقه‌ای کمتر از یک قرن داشته و ظهور این مفهوم را نیز می‌توان در تحلیل‌های جامعه‌شناختی زندگی شهری در دهه 1920 جست‌وجو کرد (Altman, 2003) و (Faryadi, 1999) در تحقیقی به اهمیت اصل قلمرو در طراحی مسکن و فضاهای شهری پرداخته است. همچنین در راستای موضوع پژوهش، از مطالعه برج‌های مارینا در شیکاگو، این نتیجه به دست آمد که انتقال صدا به آپارتمان‌های مجاور و احساس تجاوز به قلمرو مکانی خانواده‌ها، در تعامل اجتماعی بین همسایگان مشکل ایجاد می‌کند (Flaschbart, 1969).

2- روش تحقیق

تحقیق حاضر، توصیفی و از نوع همبستگی است. در این راستا، از واکاوی دیدگاه صاحب‌نظران جهت تولید چهارچوب نظری طرح بهره جسته، شد. جامعه آماری، شامل 439 خانوار ساکن در 4 مجتمع مسکونی واقع در شهر رشت است؛ که از این میان، تعداد 186 خانوار در دسترس، انتخاب شدند. برای تنظیم پرسشنامه، از تحلیل مطالعات مربوط به موضوع و شاخص‌های ذکر گردیده در جدول 1، با مشورت صاحب‌نظران و متخصصان فعال در زمینه تحقیق بهره جسته و بر اساس دسته‌بندی در 6 حوزه کالبدی-محیطی، فعالیتی رفتاری، معنایی، زمینه‌ای، شخصیتی و فرهنگی و

تمایلات ساکنان، محتوا و گویه‌های پرسشنامه شکل گرفت. ابزار گردآوری داده‌ها یک پرسشنامه محقق ساخته است که دارای 43 سؤال به صورت 5 گزینه‌ای و طیفی، از بسیار کم تا بسیار زیاد است. در گام بعدی، 30 پرسشنامه به عنوان آزمون ابتدایی توزیع، روایی و پایایی آن ارزیابی گردید؛ که مقدار آلفای کرونباخ مربوط 0.775 محاسبه شده است. در این تحقیق، برای جلوگیری از افزایش عوامل مداخله‌گر، نمونه‌های موردی در مناطق شهری و با قدمت نزدیک به هم انتخاب شدند و داده‌های به دست‌آمده با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و رگرسیون چند متغیره گام‌به‌گام تجزیه و تحلیل شد و در نهایت کلیه مراحل توسط نرم‌افزار SPSS20 محاسبه گردید.

3- نتایج و بحث

نمونه مورد بررسی در پژوهش حاضر، 186 نفر بود که 75 درصد زن و 25 درصد مرد است. میانگین سنی پاسخ‌گویان 41 سال و میانگین تعداد اعضای خانواده 3.70 بوده است. در زمینه تحصیلات بیشترین فراوانی 39.6 درصد مربوط به مقطع دیپلم و در زمینه شغل نیز بیشترین فراوانی مربوط به افراد خانه‌دار 38.9 درصد است.

مقایسه شاخص‌ها در هر حوزه و میانگین آن‌ها در 5 حوزه و رده‌بندی آن‌ها بر اساس میزان اهمیت و در نهایت توزیع نرمال شاخص‌ها با آماره چولگی و کشیدگی مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به اینکه مقادیر چولگی و کشیدگی زیر 1 است. لذا توزیع شاخص‌ها، نرمال است. با توجه به جدول 1، حوزه معنایی بیشترین اهمیت را در افزایش تمایلات اجتماعی دارد که احساس عدالت با بالاترین میانگین، مهم‌ترین مؤلفه آن است. نتایج جدول 2 نشان داد که در حوزه زمینه‌ای و مهم‌ترین مؤلفه آن احساس امنیت، بیشترین اهمیت را از نظر ساکنان در حفظ قلمرو فضایی داراست.

جدول 1- میانگین، انحراف معیار و همبستگی شاخص‌های تمایل اجتماعی

Tab.1-Mean, standard deviation and correlation of social inclination (tendency) indices

حوزه مطالعاتی	شاخص	SD	M	کولموگروف - اسمیرنوف	کولموگروف - اسمیرنوف		SD	M	شاخص	SD	M
					چولگی	کشیدگی					
کالبدی - محیطی	فاصله عملکردی	1.27	2.61	0.234	-1.00	0.96	3.12	0.056	میانه - جمع پذیری	0.96	3.12
	مرکزیت عملکردی	0.96	3.92	-0.953	0.689	1.04	3.38	-0.201	میزان فضای باز و سبز	1.04	3.38
	انعطاف پذیری	1.15	3.30	-0.217	-0.670	0.49	3.43	0.727	میانگین	0.49	3.43
	چیدمان فضا	0.78	4.23	-0.779	0.106						
فعالیتی - رفتاری	شیوه زندگی	0.87	4.05	-0.948	1.192	0.42	3.58	0.531	خلوت	0.42	3.58
	سطح زندگی اجتماعی	1.06	3.65	-0.609	-0.167	1.00	3.85	0.886	صمیمیت فضایی	1.00	3.85
	زمان و دوره تکرار	0.96	3.20	-0.297	-0.019	0.56	3.45	0.426	میانگین	0.56	3.45
	تراکم	1.069	2.70	0.239	-0.362						
معنایی	احساس کنترل	0.88	4.43	-1.85	3.72	1.00	4.21	1.658	تنوع	1.00	4.21
	آسایش روانی	1.22	3.49	-0.477	-0.810	3.56	4.54	117.52	احساس عدالت	3.56	4.54
	احساس رضایت	7.85	4.09	-0.997	1.445	0.67	3.92	43.34	میانگین	0.67	3.92
	سرزندگی	6.80	4.26	-1.238	2.36						
فرهنگی	همسایگی	1.12	3.36	-0.477	-0.219	0.97	3.70	-0.017	اقلیم	0.97	3.70
	خدمات و امکانات	1.01	3.95	-1.13	1.286	0.70	3.71	0.778	میانگین	0.70	3.71
	فناوری	1.11	3.84	-0.962	0.340						
زمینه‌ای	ساختار خانواده	1.04	3.55	-0.404	-0.308	1.09	3.16	-0.524	یکپارچگی و همسانی	1.09	3.16
	مذهب و اعتقادات	1.33	2.38	0.087	-0.998	0.89	3.35	-0.369	میانگین	0.89	3.35

معنایی < فرهنگی < فعالیتی - رفتاری < کالبدی - محیطی < زمینه‌ای

جدول 2- میانگین، انحراف معیار و همبستگی شاخص‌های قلمروگرایی

Tab. 2- Mean, standard deviation and correlation of territory indices

حوزه مطالعاتی	متغیر	SD	M	کولموگروف - اسمیرنوف		SD	M	متغیر	SD	M
				چولگی	کشیدگی					
کالبدی - محیطی	مفاصل	1.27	2.61	0.234	-1.00	1.02	3.52	میزان محصور بودن	1.02	3.52
	الگوی معماری	1.04	2.16	0.601	-0.189	0.62	2.75	میانگین	0.62	2.75
فعالیتی - رفتاری	زمان و دوره تکرار	0.960	3.20	-0.297	-0.019	1.00	3.85	صمیمیت فضایی	1.00	3.85
	تراکم	1.069	2.70	0.239	-0.362	0.58	3.28	میانگین	0.58	3.28
	خلوت	0.42	3.58	0.011	0.531					
معنایی	احساس کنترل	0.88	4.43	-1.85	3.72	1.00	4.21	تنوع	1.00	4.21
	آسایش روانی	1.22	3.49	-0.477	-0.810	3.56	4.54	احساس عدالت	3.56	4.54
	احساس رضایت	7.85	4.09	-0.997	1.445	0.67	3.92	میانگین	0.67	3.92
	سرزندگی	6.80	4.26	-1.238	2.036					
فرهنگی	ساختار خانواده	1.043	3.55	-0.404	-0.308	1.09	3.16	یکپارچگی	1.09	3.16
	مذهب و اعتقادات	1.338	2.83	0.087	-0.997	0.89	3.35	میانگین	0.89	3.35
زمینه‌ای	امنیت	1.21	3.80	-0.701	-0.575					

معنایی < زمینه‌ای < فرهنگی < فعالیتی - رفتاری < کالبدی - محیطی

در جدول 3، نتایج ضریب همبستگی قلمرو فضایی نشان می‌دهد که به ترتیب خلوت (r=0.689)، ساختار خانواده (r=0.643)، صمیمیت فضایی (r=0.641)، زمان و دوره تکرار (r=0.553)، میزان محصور بودن (r=0.553)، مفاصل (r=0.486)، تراکم (r=0.452)، احساس رضایت (r=0.330)، احساس خودشکوفایی (r=0.287)، احساس کنترل (r=0.263)، امنیت (r=0.218)، الگوی معماری (r=0.119)، یکپارچگی و همسانی (r=0.448) و مذهب و اعتقادات (r=-0.817) با شاخص اجتماعی رابطه مثبت دارند ($P < 0.05$).

برای تعیین نقش هریک از متغیرها به عنوان متغیر پیش‌بین و شاخص‌های قلمروگرایی به عنوان متغیر ملاک در معادله رگرسیون چندگانه تحلیل شدند (جدول 4).

- نتایج نشان داد که 53.6 درصد از واریانس قلمروگرایی در حوزه کالبدی توسط مفاصل، الگوی معماری و میزان محصور بودن تبیین می‌شود. بنابر مقادیر بتا به ترتیب، میزان محصور بودن (Beta=0.562)، مفاصل (Beta=0.523) و الگوی معماری (Beta=0.014) به عنوان قوی‌ترین پیش‌بینی قلمروگرایی در ساکنان مجتمع‌های مسکونی است ($P < 0.001$).

- در حوزه معنایی نتایج نشان داد که 17.8 درصد از واریانس قلمروگرایی توسط احساس رضایت، احساس خودشکوفایی و احساس کنترل تبیین می‌شود. بنابر مقادیر بتا به ترتیب، احساس رضایت (Beta=0.242)، احساس خودشکوفایی (Beta=0.210) و احساس کنترل (Beta=0.209) به عنوان قوی‌ترین پیش‌بینی قلمروگرایی در ساکنان مجتمع‌های مسکونی می‌باشند ($P < 0.001$).

- در حوزه زمینه‌ای نتایج نشان داد که 4 درصد از واریانس قلمروگرایی توسط احساس امنیت (Beta=0.218) تبیین می‌شود ($P < 0.001$).

- در حوزه فعالیتی رفتاری، نتایج حاکی از آن است که 85 درصد از واریانس قلمروگرایی توسط خلوت، صمیمیت فضایی، زمان و دوره تکرار و تراکم تبیین می‌شود. بنابر مقادیر بتا به ترتیب، خلوت

(Beta=0.480)، صمیمیت فضایی (Beta=0.349)، زمان و دوره تکرار (Beta=0.317) و تراکم (Beta=0.290) به عنوان قوی‌ترین پیش‌بینی قلمروگرایی در ساکنان مجتمع‌های مسکونی است ($P < 0.001$).

از سویی با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، نتایج پژوهش به صورت زیر ذکر گردیده است.

- در حوزه کالبدی نتایج نشان داد که 53.6 درصد از واریانس قلمروگرایی توسط مفاصل، الگوی معماری و میزان محصور بودن تبیین می‌شود. ارتباط میان تمایل

اجتماعی و الگوی معماری با پیشینه پژوهشی (Hosseini et al, 2016, Raeesi et al, Archea, 1999) Daneshgar Moghadam et al, 2015 and Lang 2015, (2011, هم‌راستا است. در واقع جغرافیای فضای جمعی و گونه‌های مختلف چیدمان فضاهای نشستن و اثاث آن، شکل تعامل افراد از گفتگوی صمیمی تا حضور رسمی را تعریف خواهد کرد (Hosseini et al, 2016; Raeesi et al, 2015) et al, 2015 به عبارت دیگر محیط فیزیکی، شکل‌گیری روابط جمعی را تسهیل نموده و متغیرهای عملیاتی در این سطح شامل ابعاد، هندسه فضا و روابط و ارتباطات فضایی در فضاهای فعالیت است (Daneshgar et al, 2011).

ارتباط میان تمایل اجتماعی و مفاصل فضایی با پژوهش (Hosseini et al, 2016) هم‌راستا است و همچنین ارتباط میان تمایل اجتماعی و میزان محصور بودن با پژوهش (Harrison, 1983) هم‌راستا است. مطالعات هریسون مبنی بر این است که رعایت شاخص‌های دعوت‌کنندگی- نظیر قابلیت دسترسی بصری، کالبدی و نفوذپذیری به فضاهای سرزنده و ورودی‌ها، در میزان استفاده ساکنین از فضاهای جمعی مؤثر است.

در حوزه معنایی نتایج نشان داد که 17.8 درصد از واریانس قلمروگرایی توسط احساس رضایت، احساس خودشکوفایی و احساس کنترل تبیین می‌شود. ارتباط تمایل اجتماعی و احساس کنترل با پژوهش (Alalhesabi et al, 2011) هم‌راستا است و ایجاد احساس کنترل بر عهده مفاصل است تا به عنوان مرز و حریم در عین اتصال دو فضا به یکدیگر در انفصال و

جدایی آنها نیز نقش داشته و به برقراری ارتباط (Alalhesabi et al, 2011). ارتباط تمایل اجتماعی و کنترل شده، بدین دو محدوده فضایی پردازند احساس رضایت با پژوهش (Lang, 2015) همراستا است.

جدایی آنها نیز نقش داشته و به برقراری ارتباط کنترل شده، بدین دو محدوده فضایی پردازند

جدول 3- ماتریس همبستگی شاخص‌های قلمروگرایی با تمایلات اجتماعی

Tab. 3- Correlation matrix of territory indices with social tendencies

شاخص اجتماعی	متغیرها	شاخص اجتماعی	متغیرها	شاخص اجتماعی	متغیرها	حوزه مطالعاتی
0.533**	میزان محصور بودن	0.119*	الگوی معماری	0.486**	مفاصل	کالبدی- محیطی
0.330**	احساس رضایت	0.287*	خودشکوفایی	0.263*	احساس کنترل	معنایی
				0.218*	امنیت	زمینه‌ای
0.689**	خلوت	0.452**	تراکم	0.533**	زمان و دوره تکرار	فعالیتی- رفتاری
				0.641**	صمیمیت فضایی	
-0.448**	یکپارچگی	-0.817**	مذهب و اعتقادات	0.643**	ساختار خانواده	فرهنگی
P** < 0.01 P* < 0.05						

جدول 4- نتایج رگرسیون چندگانه شاخص‌های قلمروگرایی با تمایلات اجتماعی

Tab. 4- Multiple regression results of territory indices with social tendencies

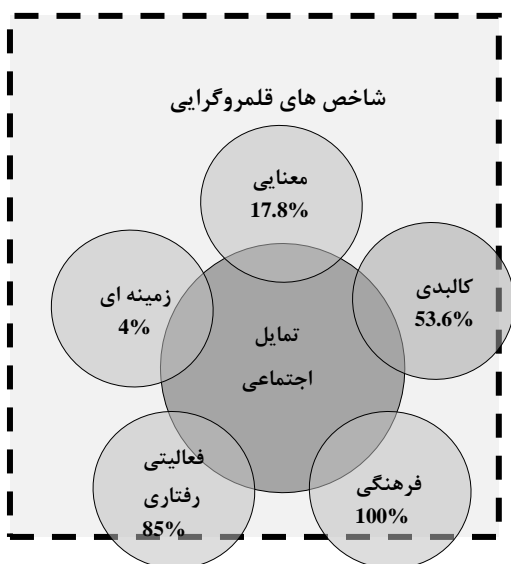
VIF	تلرانس	Sig	T	β	ضرایب غیراستاندارد		متغیرهای پیش‌بین	حوزه مطالعاتی
					SE	B		
		0.00	14.342		0.136	1.956	مقدار ثابت	کالبدی- محیطی
1.044	0.958	0.00	8.323	0.523	0.24	0.197	مفاصل	
1.038	0.963	0.820	0.228	0.014	0.029	0.007	الگوی معماری	
1.00	0.994	0.00	9.11	0.562	0.029	0.266	میزان محصور بودن	
ARS=0.536					R=0.740			
		0.00	3.596		0.457	1.644	مقدار ثابت	معنایی
1.054	0.949	0.017	2.420	0.209	0.085	0.206	احساس کنترل	
1.053	0.950	0.017	2.428	0.210	0.059	0.143	خودشکوفایی	
1.078	0.928	0.007	2.773	0.242	0.079	0.220	احساس رضایت	
ARS=0.178					R=0.447			
		0.00	15.94		0.203	3.230	مقدار ثابت	زمینه‌ای
1.00	1.00	0.013	2.522	0.218	0.051	0.128	امنیت	
ARS=0.040					R=0.218			
	0.892	0.00	4.28		0.115	0.495	مقدار ثابت	فعالیتی- رفتاری
1.11	0.896	0.00	12.79	0.480	0.027	0.348	خلوت	
1.11	0.948	0.00	8.46	0.317	0.023	0.193	زمان و دوره تکرار	
1.05	0.833	0.00	7.98	0.290	0.019	0.154	تراکم	
1.02	0.892	0.00	9.00	0.349	0.022	0.196	صمیمیت فضایی	
ARS=0.850					R=0.924			
					0.00	3.00	مقدار ثابت	فرهنگی
1.082	0.942	-	-	0.582	0.00	0.50	ساختار خانواده	
1.174	.842	-	-	0.747	0.00	-0.50	مذهب و اعتقاد	
1.252	0.799	-	-	0.00	0.00	2.313	یک پارچگی	
ARS=1.00					R=1.00			

متقابل اجتماعی غیررسمی و پیش‌بینی نشده است (Lang, 2015).

در حوزه فرهنگی، رفتارهای ناشی از قلمرو طلبی دارای گرایش‌های فرهنگی هستند که این گرایش‌ها، به وسیله عوامل فیزیکی و نشانه‌های نمادین مشخص می‌شوند (Lang, 2015). بنابراین قلمرو را باید در حیطه فرهنگی، روابط اجتماعی و آداب و رسوم خاص هر خانواده بررسی کرد. بدین ترتیب هر خانوار نیازمند زبان معماری مسکونی خاص خود است (Faryadi, 1999). حتی اگر در انسان، رفتار قلمروپایی مبنای زیست‌شناختی داشته باشد، تابع هنجارها و معیارهای فرهنگی است (Lang, 2015).

4- نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر، باهدف پیش‌بینی تمایلات اجتماعی بر اساس شاخص‌های قلمروگرایی در ساکنین مجتمع‌های مسکونی شهر رشت در مقیاس واحد همسایگی انجام گرفت و جمع‌بندی مطالعات صورت گرفته، در قالب شکل 1 نمایش داده شده است.

شکل 1- نتایج تحقیق
Fig.1- Research results

نتیجه حاصل شده از این پژوهش نشان می‌دهد که نقش قلمروها، تسهیل‌کننده تعامل اجتماعی، افزایش تمایلات اجتماعی و تثبیت نظام اجتماعی است.

در حوزه زمینه‌ای نتایج نشان داد که 4 درصد از واریانس قلمروگرایی توسط احساس امنیت (Beta=0.218) تبیین می‌شود؛ که با پژوهش (Jacobs, 2009, and tabrizi, 2014) هم‌راستا است و مطالعات جن جاکوبس و اسکار نیومن نشان می‌دهد که در محیط‌های محلی که تعامل اجتماعی قابل توجهی میان مردم وجود دارد میزان جرم و جنایت پایین‌تر است و امنیت بیشتری حاصل می‌گردد.

در حوزه فعالیتی رفتاری، نتایج حاکی از آن است که 85 درصد از واریانس قلمروگرایی توسط خلوت، صمیمت فضایی، زمان و دوره تکرار و تراکم تبیین می‌شود. ارتباط میان تمایل اجتماعی و خلوت با پیشینه پژوهشی (Arzhmand et al, 2012, Lang, 2015, Falahat et al, 2012 and Becker, 1981-Becker, 1981-1982) مطالعات هم‌راستا است.

(Lang, 2015 and) نشان می‌دهد که رعایت و حفظ فضای شخصی با وجود قلمروگرایی، سبب ایجاد حس خلوت و متعاقباً تسهیل در تعامل اجتماعی می‌گردد (Falahat et al, 2012). در واقع خلوت و تعامل اجتماعی مفاهیمی مرتبط و نزدیک هستند (Lang, 2015) و ارتباط میان تمایل اجتماعی و تراکم با پیشینه پژوهش (Hung, Lang, 2015 Bechtel, 1977) Behzadfar et al, 2013 and Arzhmand et al, 2006, 2012) هم‌راستا است.

مطالعات (Bechtel, 1977 and Lang, 2004) مبنی بر این است که قرارگاه‌ها یا مکان‌های رفتاری نباید بیش از اندازه شلوغ باشند؛ به این معنا که تعداد افراد باید با الگوی جاری رفتار تناسب داشته باشد و مردم می‌بایست فضای شخصی کافی و کنترل قلمروپایی دلخواه خود را داشته باشند، به این ترتیب یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی مؤثر بر تعامل اجتماعی، تعداد افراد موجود برای تماس در محدوده فضایی مورد نظر تعریف شده است. (Arzhmand et al, 2012). همچنین ارتباط بین تمایل اجتماعی و زمان و دوره تکرار با پژوهش (Lang, 2015) هم‌راستا است در واقع دفعات و زمان استفاده از قرارگاه‌های رفتاری زمینه‌ساز فرصت‌های ملاقات دیگران و پیش‌نیاز ترویج روابط

می‌بایست با در نظر گرفتن نیازمندی‌های گروه‌های سنی و جنسی متفاوت، عادات و سنن مردم شهر رشت، در طرح‌های معماری خود، کانون‌های اجتماعی را برای انجام فعالیت‌های مختلف در مجتمع‌های مسکونی ارائه دهد و با رعایت نمودن سرانه فضاها، باعث می‌گردد احساس امنیت و رضایت، که با محیط پیرامون در ارتباط است افزایش یافته و در نهایت، تمایل حضور افراد در فضا را به دنبال خواهد داشت.

از محدودیت‌های مهم این تحقیق، مطرح شدن تمایلات اجتماعی برای اولین بار در متون علمی، شرایط زیستی متفاوت انسان‌ها، وجود عوامل مداخله‌گر (اقلیم، شرایط جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی و...) و محدود بودن جامعه آماری به ساکنان در دسترس چندین مجتمع مسکونی در شهر رشت اشاره کرد، که این امر تعمیم پژوهش را با دشواری روبه‌رو می‌سازد و همچنین می‌توان در تحقیقات بعدی، نقش جداگانه هر حوزه بر تمایلات اجتماعی در مقیاس‌های مختلف را مورد مطالعه قرار داد.

پی‌نوشت

¹ Westgate

² Festinger. L, Schacter. S & Kurt burk

³ Cohousing

⁴ McCamant, K. Durrett, C

منابع

Archea, J, 1977, the place of architectural factors in behavioral theories of privacy, Journal of Social Issues, 33(3),116-138.

Altman, Irwin, 2003, the environment and social behavior: privacy, personal space, territory and crowding, (Ali Namazian, translator), Tehran: Shahid Beheshti University Press and Publishing Center.

Ansari, Mojtaba & Momeni, Kourosh, 2010, Investigating the Role of Environmental Factors on Human Behavior. Gozaresh, 105-111.

Aram, Farshid; Gharaee, Fariba & Habibi, Mitra, 2017, Investigating the role of green space on the presence of residents and increasing social interactions in neighborhoods with periodic market (Hamedan daily market case study),

Lang, Arzhmand et al, 2012 and Altman, 2003) 2004, درخصوص تبیین این یافته‌ها می‌توان این‌گونه بیان داشت که طراحی مجتمع مسکونی به موازات کنترل قلمرو، سبب ایجاد انگیزش و تمایل، خوش‌بینی، امید به آینده و در نهایت تعامل اجتماعی خواهد شد، زیرا فردی که نسبت به جامعه احساس بی‌تفاوتی کند، بی‌گمان از انواع جمع‌های هدف‌دار اجتماعی کناره‌گیری می‌کند. لذا می‌توان اظهار داشت که قلمرو نمود فضایی و عینی احساس تعلق و تملک آدمی است، که برخاسته از اصل حب ذات و میل به آسایش و آرامش است (Hosseini et al, 2016).

در واقع نحوه درک آدمی از خویشتن و محیط اطراف برگرفته از فرهنگ ناحیه‌ای است که در آن قرار گرفته که شامل قومیت، نژاد، مذهب، سن، جنسیت، ارزش‌های خانوادگی است. این ویژگی‌ها می‌تواند عامل برانگیزاننده در بلندمدت باشند. در همین راستا عواملی مانند سن ساکنان در انتخاب محیط‌های گوناگون به ویژه کودکان که محیط‌های طبیعی را بیشتر ترجیح می‌دهند، تأثیرگذار است. از دیگر عوامل تأثیرگذار بر تمایل اجتماعی مردم در شهر رشت، هوای پاکیزه، معتدل و به طبع آن ویژگی‌های کالبدی بومی از جمله ایوان، پیلوت و ... همواره با ایجاد معانی و تأمین فعالیت‌های خاص، در ایجاد صمیمیت فضایی و احساس رضایت مؤثر است.

4-1- پیشنهادها و محدودیت‌ها

با تشخیص تأثیر شاخص‌های قلمروگرایی در تمایل اجتماعی ساکنان مجتمع مسکونی، افزون بر تجربیات بی‌نظیر به کار گرفته شده در شهرهای سنتی کشور ایران، اتکا به بحث‌های گروهی و انتقال تجارب میان ساکنان، طراحان و برنامه‌ریزان، می‌توان به الگوهای ساختارمندی در برنامه‌ریزی و طراحی فضاهای مسکونی دست یافت که بدون شک در افزایش تعاملات اجتماعی ساکنان و حفظ قلمرو فضایی آنان نقش به‌سزایی خواهد داشت. از این‌رو، الگوی معماری صحیح و سالم، در عین متناسب بودن مفاصل فضایی و میزان محصور بودن، می‌تواند در جهت تدوین ضوابط طراحی فضا، مورد استفاده قرار گیرد. همچنین معماران

Becker, D. Franklin, 1981, *Workspace: Creating Environments in Organizations*, New York: Praeger.

Barker, R. G., 1968, *Ecological Psychology: Concepts and Methods for Studying the Environment of Human Behavior*, Stanford, CA: Stanford University Press.

Daneshpour, Abdolhadi & Charkhchian, Maryam, 2007, Public spaces and factors affecting collective life, *Journal of Bagh Nazar*, 7, 19-28.

Daneshgar Moghadam, Golrokh, Bahreini, Hossein & Einifar, Alireza, 2011, Socioeconomic analysis of the physical environment influenced by the perception of nature in the human-made environment, *Journal of Fine Arts, Architecture & Urban Development*, 45, 25-36.

Einifar, Alireza, 2000, Human factors affecting the design of residential complexes, *Journal of Fine Arts*, 8, 109-118.

Einifar, Alireza & Aghalatif, Azadeh, 2011, The concept of territory in residential complexes a comparative study of two residential complexes in terms of surface and height in Tehran, *The Art of Fine Arts - Architecture and Urbanism*, 47, 17-28.

Esfandiary Sedgh, Razieh; Karimi Moshaver, Mehrdad & Daneshgar Moghadam, Golrokh, 2016, Assessing the collective feelings of residential complexes, *Journal of Hoviatshahr*, 10(27), 41-52.

Faryadi, Shahrzad, 1999, The importance of the realm in designing housing and urban spaces, articles of the second building engineering festival (optimal housing). Tehran, Deputy Director of System Engineering and Construction.

Falahat, Mohammad Sadegh & Nouhi, Samira, 2012, The nature of the signs and its role in promoting the sense of the place of the architectural space, *The Art of Fine Arts - Architecture and Urbanism*, 17(1), 17-26.

Ghanbaran, Abdolhamid & Jafari, Marzieh, 2014, Investigating the Factors Affecting the Promotion of Social Interactions among Residents of the Residential Neighborhood (Case Study: Darakeh - Tehran), *Scientific-Research*

Scientific and Research Journal of Iranian Architecture and Urban Development, 13, 135-146.

Arzhmand, Mahmoud & Khani, Somayeh, 2012, The role of privacy in Iranian home architecture, *Quarterly Journal of Iranian Islamic City Studies*, 7, 27-38.

Anbari, Mousa & Gholamian, Sara, 2016, Sociological explanation of the factors associated with social apathy, *Journal of Social Issues in Iran*, 7(2), 133-159.

Alalhesabi, mehran & daneshmand, sara, 2011, The position and role of detail in architecture yesterday and today, *the journal of fine arts*, 3(3), 55-74.

Bahreini, Hossein & Tajbakhsh, Golnaz, 1999, The concept of territory in urban spaces and the role of insider city design in its realization, *Journal of Architecture and Urbanism*, 6, 18-31.

Behzadfar, Mostafa & Tahmasbi, Arsalan, 2013, Identifying and Assessing Components Affecting Social Interactions (Consolidation and Development of Citizen Relationships in Urban Streets: Case Study Sanandaj), *Journal of Bagh Nazar*, 25, 17-28.

Buber, R., Ruso, B., Gadner, J., Atzwange, K., and Grube., 2007, Evolutionary Store Design. How Water, Plants, Animals and Sight Protection Affect Consumer Behavior. In *Proceedings of the 2007 ANZMAC conference*. Dunedin, New Zealand: University of Otago.

Bekker, T, Janienke, T and E, Barakova.a, 2010, Design for social interaction through physical play in diverse contexts of use. *pers Ubiquit Comput* 14, 381-383.

Bennet, S, A., 2012, Playground Accessibility and Neighborhood Social Interaction among Parents. *Social Indicators Research*, 108(2), 199-213.

Bagheri, Mohammad & Azemati, Hamidreza, 2010, Promoting the physical and mental health of citizens by designing the environment and urban landscape, *Human & the Environment*, 8(4), 83-88. (40) Bechtel, R., 1977, *Enclosing behavior*. Stroudsburg, Pa: Dow den. Hutchinson and rose.

Lynch, K., 2006, *The Image of City* (M. Mozayani, Trans.). Tehran: University Of Tehran Press.

Lee, Y., K. Kim and S. Lee, 2010, Study on building plan for enhancing the social health of public apartments. *Journal of Building and Environment*, 45, 1551- 1564.

Lang, J., 1987, *Creating architectural theory, the role of behavioral science in environmental design*, New York: Van nostrand-Reinhold.

Lawton, M. P.a., 1975, *Planning and manning housing for the elderly*, New York: Wiley inter science.

Lang, Jang, 2015, *Creation of architectural theory*, translated by: Alireza Einifar.

Khakzand, Mahdi & Baghalian, Alaleh, 2016, Investigating the Factors Affecting the Promotion of Social Interactions in Outdoor and Semi-Outdoor Residential Complexes (Case Study: Residential Complex of District 22), *Scientific-Research Journal of Iranian Architecture and Urban Development*, 11, 19-28.

Kalantari, Samad; Adibi, Mahdi; Rabani, Rasoul & Ahmadi, Rasoul, 2007, Study of Indifference and Altruism in Iranian Society and Its Influential Factors, *Journal of Shahed University*, 14(22), 27-36.

Masoudnia, Ebrahim, 2001. Explaining the sociology of indifference of citizens in social and political life, *Journal of Political and Economic Information*, 167-168, 152-165.

Munch, Richard, 1988, *Understanding Modernity*. London:m: Routledge.

Nezhad Ebrahimi, Ahad; Ghare Beglou, Minou & Farshchian, Amir Hossein, 2016, The Fundamentals of the Formation of the Place of Social Interactions from the Perspective of Islamic Notion, *Journal of Firoozeh Islam*, 3, 47-62.

Norouzi, Feizolah & Bakhtiari, Mahnaz, 2009, Social participation and social factors affecting it, *Journal of Rahbord*, 18(53), 249-269.

Petrabi, Mohammad, 2012, Neighborhood design based on the physical characteristics of open space in increasing interactions and social behavior, Master's Thesis, Shahid Rajaee Tarbiat

Journal of Iranian Architecture and Urbanism, 7, 57-64.

Ghalanbar Dezfouli, Maryam & Naghizadeh, Mohammad, 2014, Urban Design to Promote Social Interactions (Case Study: Intercity Boulevard), *Journal of Hoviatshahr*, 8(17), 15-24.

Ghaedi, Abdolkarim, 2014, Possibility of collective space in residential complexes, *Safeh*, 24(67), 23-32.

Gehl, J., 2008, *Life Between Building* (S. Shasti, Trans.). Tehran: Publication of Jahad Daneshgahi.

Huang, S.C. L., 2006, A study of outdoor interactional spaces in high-rise housing, *Landscape and Urban Planning*, 78 (3), 193-204.

Harrison, C. M., 1983, Countryside recreation and London's urban fringe, *Transactions of the Institute of British Geographers*, 8, 295-311.

Hosseini, Akram; Jafarzadeh, Toktam & Rahban, Fahimeh, 2016, Compilation of grammar of designing spatial domains of housing to improve the interaction of family members, *Journal of Housing and rural environment*, 154, 41-58.

Joye, Y., K. Williems, M. Brengman and K. Wolf, 2010, The Effects of Urban Retail Greenery on Consumer Experience: Reviewing the Evidence from a Restorative Perspective, *Urban Forestry Urban Greening*, 9, 57-64.

Jacobs, J., 2009, *The Death and Life of Great American Cities* (H.R. Parsi, Trans.). Tehran: Publication of University of Tehran Press.

Kearney, A. R., 2006, Residential Development Patterns and Neighborhood Satisfaction- Impacts of Density and Nearby Nature, *Environment and Behavior*, 38, 112- 139.

Kevin D. Fisher, 2009, Placing social interaction: An integrative approach to analyzing past built environments, *Journal of Anthropological Archaeology*, 28, 439-457.

Lund, H., 2003, Testing the Claims of New Urbanism: Local Access, Pedestrian Travel and Neighboring Behaviors, *Journal of the American Planning Association*, 69, 414-429.

Tabrizi, Omid; Mokhtabad Amraee, Mostafa and Feizi, Mohsen, 2014, Urban Space Design and Collective Architecture Effects on Interactions and Social Communication, Journal of Urban Management, 37, 257-272.

T Wood, Julia, 2000, Interpersonal communication: Psychology of social interactions, (Mehrdad Firouzbakht, Translator), Tehran: Mahtab Publishing.

Wardono. P., H. Hibino and SH, koyama, 2012, Effects of interior colors, Lighting and decors on perceived sociability, Emotion and behavior related to social dining, social and behavior science, 38, 362-371.

Wood, L. L. Frank and B. Giles-Corti, 2010, Sense of community and its relationship with walkin and neighborhood design. Journal of Social Science & Medicine, 70, 1381-1390.

Zabihi, Hossein; Habib, Farah & Rahbari Manesh, Kamal, 2011, The Relationship between Satisfaction of Residential Complexes and The Impact of Residential Complexes On Human Relations (Case Study Of Multiple Residential Complexes In Tehran), Journal of Hoviatshahr, 8, 118-130.

Zahedi, Mohammad Javad, 2005, Social science culture, Maziar Publishing, 265-266.

Zahirinia, Mostafa; Nikkhah, Hedayatolah; Falahi Shahabad, Ahmad; Sadeghi, Soheil & Azizzadeh, Omid, 2016, Social trust and its impact on social participation of students of Hormozgan University, Hormozgan cultural research journal, 18, 86-136.

Modares University, Faculty of Architecture and Urban Engineering.

Rasidi, M., H. N. Jamirsah and I, Said, 2012, Urban Green Space Design Affects Urban Residents' Social Interaction. Social and Behavioral Sciences, 68, 464-480.

Sullivan, W. C. and Ch. Y. Chang, 2011, Mental Health and the Built Environment. In Dannenberg, A. L., Howard Frumkin, H. & Jackson, R. J. (Eds). Making Healthy Places: Designing and Building for Health, Well-being, and Sustainability. Washington: Sland Press.

Raeesi, Iman & Sadat Hosseini, Elaheh, 2015, Investigating the relationship between privacy and interaction in several residential complexes in Qazvin, Journal of Hoviatshahr, 9(21), 29-40.

Sasani, Mozghan; Einifar, Alireza & Zabihi, Hossein, 2016, Analysis of the relationship between the quality of intermediate space and human-environmental qualities Case study: Residential complexes in Shiraz. Beautiful Arts - Architecture and Urbanism, 21(2), 69-80.

Souzanchi, Kianoush, 2007, Green space, the social interaction ground, Monthly magazine of municipalities, 67, 5-11.

Shamsuddin, SH, Bahauddin, H and N. A. Aziz, 2012, Relationship between the outdoor physical environment and students, social behavior in urban secondary school, social and behavior science 50, 148-160.

Sommer, R., 1974, Looking back at personal space. Stroudsburg. Pa: Dow den. Hutchinson and rose: 202- 209.